

บทที่ 4

ศาสนาสิกข์และการเข้ามาของอารยธรรมตะวันตก

เค้าโครงเรื่อง

1. ศาสนาสิกข์
2. ชนชาติยุโรปในอินเดีย
  - 2.1 จักรวรรดิอังกฤษในอินเดีย
  - 2.2 การต่อสู้เพื่อเอกราช
    - 2.2.1 กองเกรสแห่งชาติอินเดีย
    - 2.2.2 สันนิบาตมุสลิม
  - 2.3 มหาตมะ คานธี กับสัตยาเคราะห์
  - 2.4 มรดกต่าง ๆ ที่อังกฤษเหลือไว้ในอินเดีย

สาระสำคัญ

1. ประเทศอินเดียในคริสต์ศตวรรษที่ 15 ไม่มีเอกภาพภายใน เพราะฮินดูกับมุสลิมมีข้อพิพาทเรื่องศาสนาตลอด ผู้ก่อตั้งศาสนาสิกข์คือท่านกะบีร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรวมศาสนาฮินดูกับศาสนาอิสลามเข้าด้วยกัน แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ จึงเกิดศาสนาใหม่ขึ้นมาในอินเดีย เรียกว่าศาสนาสิกข์ มีอิทธิพลในบริเวณรัฐปัญจาบ
2. ยุโรปชาติแรกที่เข้ามาค้าขายในอินเดียคือโปรตุเกส ประสบผลสำเร็จทางการค้าและการเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกแถบชายฝั่งทะเลตะวันตก นับจากบอมเบย์ ไปจนถึงเกาะลังกา นอกจากนี้ก็มี ดัตช์ สวีเดน เดนมาร์ก อังกฤษ และฝรั่งเศส แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ยกเว้นอังกฤษกับฝรั่งเศส ทั้งสองประเทศได้แข่งขันกันสร้างอำนาจทางการค้าและการเมือง อังกฤษประสบชัยชนะ ได้ครอบครองอินเดียทั้งประเทศ

ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ได้เกิดกองเกรสแห่งชาติอินเดียและสันนิบาตมุสลิม เพื่อเป็นตัวแทนของคนอินเดียในการเรียกร้องเอกราช จนได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 อินเดีย ถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ คือ อินเดียและปากีสถาน มหาตมะ คานธี เป็นบิดาแห่งชาติอินเดีย โมฮัมหมัด อาลี จินนาห์ เป็นบิดาแห่งชาติปากีสถาน ภายหลังจากเอกราช มรดกทางอารยธรรม ที่อังกฤษเหลือไว้มีมากมาย เช่น การปกครอง การศึกษา การสาธารณสุขไปคตต่าง ๆ กฎหมาย ฯลฯ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายประวัติศาสตร์นาสิกพร้อมทั้งเป้าหมายและหลักธรรมที่สำคัญได้
2. อธิบายการเข้ามาของชาติตะวันตกในอินเดียได้
3. อธิบายวิธีการต่อสู้เพื่อเอกราชของอินเดียได้

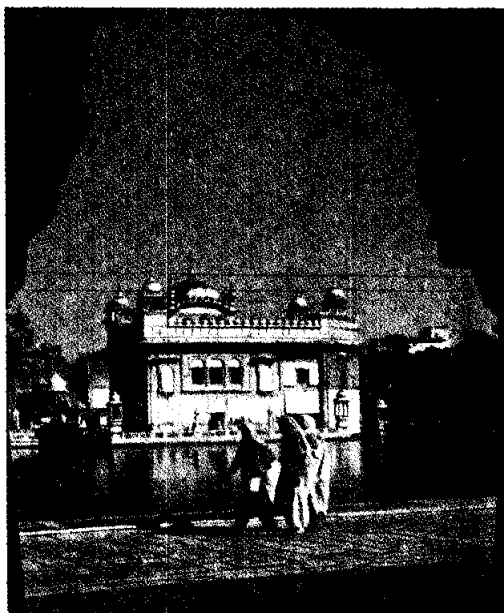
ในบทนี้นักศึกษาจะได้เรียนเกี่ยวกับศาสนาสิกข์ซึ่งเกิดขึ้นบริเวณรัฐปัญจาบทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย และจะได้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดศาสนานี้ พร้อมทั้งหลักธรรมและอิทธิพลที่มีต่ออินเดียปัจจุบัน

หลังจากศึกษาศาสนาสิกข์แล้ว นักศึกษาจะได้ทราบพฤติกรรมต่าง ๆ ของชาติยุโรปในอินเดีย เช่น การแสวงหาอำนาจทางการค้าและการเมือง มหาอำนาจที่ประสบผลสำเร็จทั้งด้านการค้าและการเมืองเหนือยุโรปอื่น คือ อังกฤษ ซึ่งมีอำนาจเหนืออินเดียอยู่ประมาณ 200 ปี แกนนำในการต่อสู้เพื่อเอกราชของอินเดีย ได้แก่ มหาตมะ คานธี เนห์รู โมฮัมหมัด อาลี จินนาห์ ฯลฯ อินเดียได้รับเอกราชในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1947

1. ศาสนาสิกข์²³

ศาสนาสิกข์เกิดขึ้นในรัฐปัญจาบ ค.ศ. 1440 ผู้ริเริ่ม ได้แก่ ท่านกะบีร์ โดยมีเป้าหมายจะรวมเอาศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลามเข้าด้วยกัน แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ที่ประกาศศาสนาอย่างจริงจัง ได้แก่ กุรูนานัก ค.ศ. 1469 เป็นนักปฏิบัติธรรมชาวปัญจาบ ศูนย์กลางศาสนาสิกข์อยู่ที่สุวรรณวิหาร เมืองอมฤตสาร์ รัฐปัญจาบ

1.1 หลักธรรมที่สำคัญ ๆ ได้แก่ สามัคคีธรรม สัตยธรรม การวชรธรรม ความยุติธรรม ความสุภาพอ่อนโยน ความเอื้ออาทร

สุวรรณวิหาร ที่เมืองอมฤตสาร์

²³อ้างแล้ว. หน้า 231–232.

1.2 ชาวสิกข์ที่อาศัยอยู่ในรัฐปัญจาบประมาณ 20 ล้านคน โดยทั่วไปมีสภาพเศรษฐกิจที่ดี แม้แต่ชาวสิกข์ที่เดินทางออกนอกประเทศไปทำมาหากินยังประเทศต่าง ๆ ก็ปรากฏว่าประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นอย่างดี ด้วยเหตุที่รัฐปัญจาบเป็นรัฐที่อุดมสมบูรณ์มาก ชาวสิกข์จึงเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองภายใต้นามว่า กาลีสถาน แต่รัฐบาลอินทிரาคานธี ไม่ยอม เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในปี 1983 อินทிரาคานธี สั่งปราบอย่างหนัก ยังผลให้มีชาวสิกข์เสียชีวิตเกือบหมื่นคน บาดเจ็บสาหัสนับไม่ถ้วน และเป็นเหตุให้อินทிரาคานธี ถูกฆาตกรรมในเวลาต่อมา

1.3 ลิกขศาสนิกทุกคนมีสัญลักษณ์บอกให้รู้อยู่ 5 อย่าง ซึ่งขึ้นต้นด้วยอักษร ก ทั้งนั้น คือ

1. กทา กำไลเหล็กสวมที่ข้อมือซ้าย
2. กัจฉา กางเกงในต้องมีประจำ
3. เกตะ ไว้ผมยาว ขมวดไว้
4. กังฆา หวีปักผม ห้ามตัดผม และขนทุกชนิด
5. กฤปาณะ มีกระบี่ติดตัวทั้งชายและหญิง

1.4 ชาวสิกข์นับถือพระเจ้าองค์เดียว ซึ่งทรงความศักดิ์สิทธิ์โดยเด็ดขาด พระเจ้าองค์นั้นอาจเป็นใครก็ได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุด เขา

เชื่อว่าพระเจ้าโดยเฉพาะศาสนาไม่มี เช่น พระอัลเลาะห์ พระคิวะ พระเยซู ล้วนแต่เป็นพระเจ้าที่ตั้งกันขึ้นทั้งนั้น และเมื่อตั้งขึ้นแล้วต่างคนต่างก็วดอ้างว่าพระเจ้าของตนดี ถ้าเช่นนั้นพระเจ้าในโลกนี้ก็มีอยู่หลายองค์ แต่ละองค์ก็ดีด้วยกันทั้งนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เป็นการยากที่จะนับถือใคร พระเยซูอาจไม่มีความหมายสำหรับฮินดู พระคิวะอาจไม่มีความหมายสำหรับคริสเตียน พระอัลเลาะห์อาจ

พระสิข์กำลังอ่านคัมภีร์

ไม่มีความหมายสำหรับชน เมื่อเป็นเช่นนี้ความศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้าจะมีที่ตรงไหน ดังนั้น ชาวสิกข์ จึงนับถือพระเจ้าองค์เดียวซึ่งไม่มีรูปร่างสัณฐานไม่มีการเวียนว่ายตายเกิด ไม่มีภพ และไม่มีการ บูชารูปปั้น²⁴

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

1. อะไรคือสาเหตุที่ก่อให้เกิดศาสนาสิกข์
2. หลักธรรมที่สำคัญของสิกข์มีอะไรบ้าง

2. ชนชาติยุโรปในอินเดีย

ในสมัยราชวงศ์โมกุล ได้มีชาติตะวันตกเริ่มเข้ามาค้าขายในอินเดีย ยุโรปชาติแรกที่เข้ามาค้าขายคือโปรตุเกส ซึ่งค้าขายในอินเดียแถบชายฝั่งทะเลตะวันตกควบคู่ไปกับการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ อิทธิพลของโปรตุเกสในด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ยังคงมีอยู่ในแถบชายฝั่งทะเลตะวันตกของอินเดีย นับจากบอมเบย์ลงไปจนถึงศรีลังกาตราบเท่าทุกวันนี้ ที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด ได้แก่

1. ศาสนา โปรตุเกสได้นำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของคริสต์มาผสมกับประเพณีและวัฒนธรรมพื้นเมือง แล้วดัดแปลงเป็นกฎหมายท้องถิ่น ปัจจุบันบางแห่งกฎหมายลักษณะนี้ยังมีปรากฏในหลายเมืองแถบชายฝั่งทะเลตะวันตกและใช้เป็นบรรทัดฐานในการตัดสินอรรถคดี

2. ชุมชนโรมันคาทอลิก เกิดชุมชนโรมันคาทอลิกขึ้นแถบชายฝั่งทะเลตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เมืองกัวซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าที่ใหญ่ที่สุดของโปรตุเกส ประชาชนผู้นับถือคริสต์ที่อาศัยอยู่ในเมืองกัวเรียกว่า ชาวกวน พูดภาษา กวน (Goans)

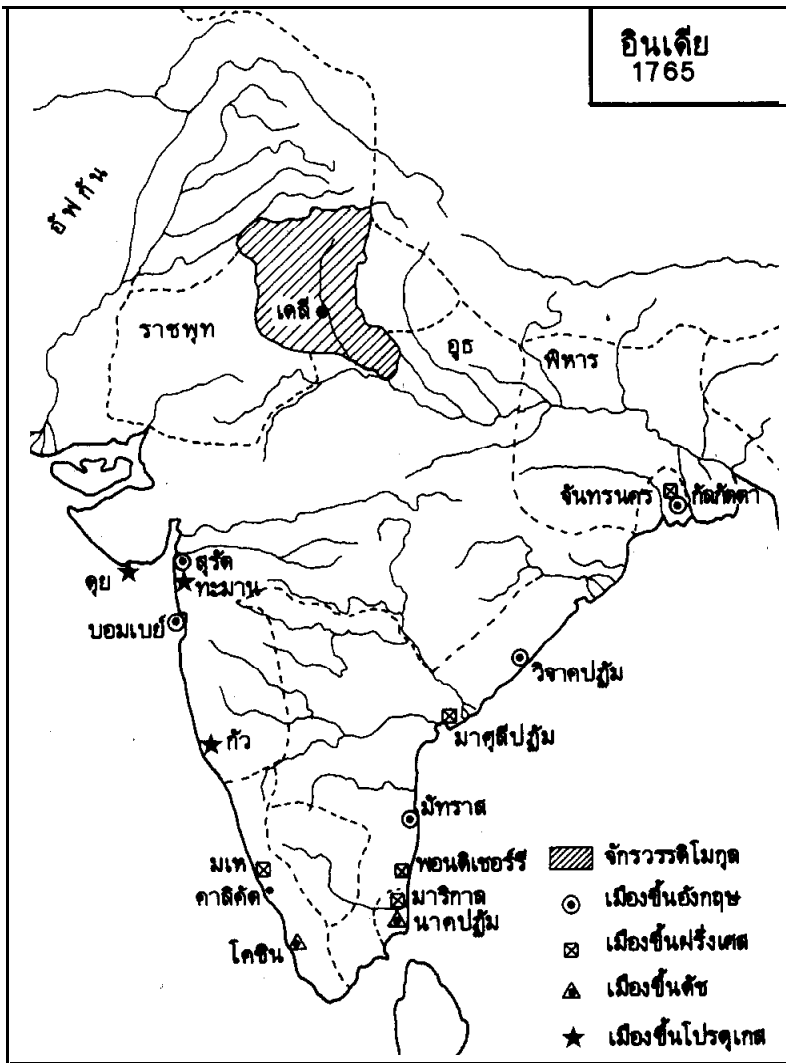
3. มรดกทางเกษตรกรรม โปรตุเกสได้นำเอาวิทยาการแผนใหม่มาส่งเสริมประชาชนในด้านการเกษตร โดยเฉพาะได้แนะนำให้ปลูกมะพร้าวในเชิงพาณิชย์ กล่าวคือ ส่งเสริมให้ปลูกจำนวนมาก แล้วจัดตลาดให้ ในกรณีนี้ โปรตุเกสสร้างโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสุรามะพร้าวแถบชายฝั่งทะเลตะวันตกมากมายหลายแห่ง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ประชาชน

---

²⁴อ้างแล้ว, หน้า 84.

ปลูกข้าวโพด มันฝรั่ง ในเชิงพาณิชย์อีกด้วย ปัจจุบันมันฝรั่งเป็นอาหารหลักชนิดหนึ่งของอินเดีย ซึ่งรู้จักในนาม “อาลู”

นอกจากโปรตุเกสแล้ว ก็ยังมียุโรปชาติอื่น ๆ เข้ามาแสวงหาอำนาจทางการค้า และการเมือง เช่น ดัตช์ (เนเธอร์แลนด์) สวีเดน เดนมาร์ก อังกฤษ และฝรั่งเศส แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ยกเว้นฝรั่งเศสและอังกฤษ ทั้ง 2 ชาตินี้พยายามแสวงหาอำนาจทางการค้าและการเมือง ในลักษณะแข่งขันกัน ซึ่งในที่สุดอังกฤษได้ชัยชนะเหนือฝรั่งเศส ยังผลให้อังกฤษแสวงหาอำนาจทางการค้าและการเมืองในอินเดียเพียงชาติเดียว จนสามารถครอบครองอินเดียทั้งประเทศในเวลาต่อมา

แผนที่แสดงเมืองสำคัญทางการค้าของยุโรปในอินเดีย

2.1 จักรวรรดิอังกฤษในอินเดีย

การสิ้นสุดของสงครามคาร์นาติก ครั้งที่ 3 มีผลทำให้อังกฤษได้แสวงหาอำนาจทางการค้าและการเมืองในอินเดียเพียงชาติเดียว หลังจากนั้นอังกฤษได้วางเป้าหมาย คือ ครอบครองอินเดียทั้งหมด เพราะมองเห็นว่าอินเดียขาดเอกภาพ รัฐทั้งหมดซึ่งมีมากกว่า 560 รัฐ ต่างก็เป็นอิสระไม่ขึ้นตรงต่อกันและกัน ดังนั้นอังกฤษจึงได้วางนโยบายไว้เป็น 3 ช่วง

ช่วงแรก อังกฤษส่งข้าหลวงมาประจำอินเดียเพื่อช่วยเหลือบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ (English East Indian Company)* เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1757–1774 อำนาจหน้าที่ของข้าหลวง คือ ประสานงานระหว่างบริษัทอินเดียตะวันออกกับรัฐบาลอังกฤษ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่คนของอังกฤษในอินเดีย

ช่วงที่สอง อังกฤษส่งข้าหลวงใหญ่มาสร้างอำนาจจักรวรรดินิยมในอินเดียโดยตรง เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1774–1858 ข้าหลวงใหญ่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ไปยังรัฐบาลอังกฤษเพื่อให้พิจารณาเสนอพระเจ้ากรุงอังกฤษลงพระปรมาภิไธย แล้วนำมาประกาศใช้ในอินเดีย ช่วงนี้เป็นช่วงที่อังกฤษใช้ความพยายามอย่างมากในการสร้างอำนาจจักรวรรดินิยม

ช่วงที่สาม อังกฤษส่งอุปราชมาเป็นผู้สำเร็จราชการต่างพระเนตรพระกรรณ เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1858–1947 กล่าวโดยสรุป คือ อุปราชปฏิบัติหน้าที่แทนพระเจ้ากรุงอังกฤษในอาณานิคม โดยมีอำนาจเต็มเสมือนพระเจ้ากรุงอังกฤษทุกประการ เพื่อให้เข้าใจได้ตีโปรดดูรายนามข้าหลวง ข้าหลวงใหญ่ อุปราช ประกอบการศึกษา

(1) ข้าหลวง (The Governors of Bengal)

1. โรเบิร์ต ไคลฟ์ (Robert Clive) ค.ศ. 1757–1760
2. โฮลเวลล์ (Holwell) ค.ศ. 1760–1760
3. แวนซิททาร์ด (Vansittart) ค.ศ. 1760–1765
4. โรเบิร์ต ไคลฟ์ (Robert Clive) ค.ศ. 1765–1767
5. เวอร์เรลสต์ (Verelst) ค.ศ. 1767–1769
6. คาร์เทียร์ (Cartier) ค.ศ. 1769–1772
7. วอร์เรน เฮสติงส์ (Warren Hastings) ค.ศ. 1772–1774

---

*บริษัทอินเดียตะวันออก เป็นบริษัทของชาวยุโรปที่เข้ามาตั้งในอินเดีย เรียกชื่อตามชื่อประเทศนั้น เช่น English East Indian Company, Portuguese East Indian Company, Dutch East Indian Company etc.

(2) ข้าหลวงใหญ่ (The Governors-General)

1. วอร์เรน เฮสติงส์ (Warren Hastings) ค.ศ. 1774-1 785
2. แมคเฟอร์สัน (Macpherson) ค.ศ. 1785-I 786
3. ลอร์ด คอร์นวอลล์ (Lord Cornwallis) ค.ศ. 1786-1 793
4. เซอร์ จอห์น ชอร์ (Sir John Shore) ค.ศ. 1793-1798
5. ลอร์ด เวลเลสลีย์ (Lord Wellesly) ค.ศ. 1798-1805
6. ลอร์ด คอร์นวอลล์ (Lord Cornwallis) ค.ศ. 1805-1806
7. เซอร์ ยอร์จ บาร์โลว์ (Sir Goerge Barlow) ค.ศ. 1806-1807
8. ลอร์ด มินโต (Lord Minto) ค.ศ. 1807-1813
9. มาร์ควิส เฮสติงส์ (Marquis Hastings) ค.ศ. 1813-1823
10. จอห์น อาดัม (John Adam) ค.ศ. 1823-1823
- I I. ลอร์ดอามเฮิร์สต์ (Lord Amherst) ค.ศ. 1823-1 828
12. ลอร์ด วิลเลียม เบนทิงค์ (Lord William Bentinck) ค.ศ. 1828-1 835
13. ชาร์ลส เมทคาลฟ์ (Charles Metcalfe) ค.ศ. 1835-1837
14. ลอร์ด อาร์คแลนด์ (Lord Arcland) ค.ศ. 1837-1842
15. ลอร์ด เอลเลนโบโรว (Lord Ellenborough) ค.ศ. 1842-1 844
16. ลอร์ด ฮาร์ดิงส์ (Lord Hardings) ค.ศ. 1844-1847
17. ลอร์ด ดัลฮูซี (Lord Dalhousie) ค.ศ. 1847-1856
18. ลอร์ด แคนนิง (Lord Canning) ค.ศ. 1856-1858

(3) อุปราช (Viceroys)

1. ลอร์ด แคนนิง (Lord Canning) ค.ศ. 1858-1862
2. ลอร์ด เอลจิ้น 1 (Lord Elgin 1) ค.ศ. 1862-1863
3. โรเบิร์ต นาเปียร์ และ วิลเลียม เดนิสัน (Robert Napier and William Denison)

ค.ศ. 1863-1864

4. ลอร์ด ลอร์เรนซ์ (Lord Lawrence) ค.ศ. 1864-1869
5. ลอร์ด เมโย (Lord Mayo) ค.ศ. 1869-1872
6. ลอร์ด นอร์ธบรูค (Lord Northbrook) ค.ศ. 1872-1876
7. ลอร์ด ลิตตัน (Lord Lytton) ค.ศ. 1876-1880
8. ลอร์ด ริปปอน (Lord Ripon) ค.ศ. 1880-1884
9. ลอร์ด ดัฟเฟอร์ริน (Lord Dufferin) ค.ศ. 1884-1888

10. ลอร์ด แลงส์โดวน์ (Lord Lansdowne) ค.ศ. 1888-1894
11. ลอร์ด เอลจิ้น 2 (Lord Elgin 2) ค.ศ. 1894-1899
12. ลอร์ด คูร์ซอน (Lord Curzon) ค.ศ. 1899-1905
13. ลอร์ด มินโต 2 (Lord Minto 2) ค.ศ. 1905-1910
14. ลอร์ด ฮาร์ดดิ้งส์ (Lord Hardings) ค.ศ. 1910-1916
15. ลอร์ด เชล์มสฟอร์ด (Lord Chelmsford) ค.ศ. 1916-1 921
16. ลอร์ด รีดดิ้ง (Lord Reading) ค.ศ. 1921-1926
17. ลอร์ด เออร์วิน (Lord Irwin) ค.ศ. 1926-1931
18. ลอร์ด วิลลิงดอน (Lord Willingdon) ค.ศ. 1931-1936
19. ลอร์ด ลินลิทโรว์ (Lord Linlithgow) ค.ศ. 1936-1944
20. ลอร์ด วาเวลล์ (Lord Wavell) ค.ศ. 1944-1947
21. ลอร์ด เมท์แบทเทน (Lord Mountbatten) ค.ศ. 1947 มอบเอกราชให้แก่

อินเดีย*

โปรดสังเกตพื้นที่แทรกแซงของอังกฤษจากแผนที่ ซึ่งอังกฤษค่อย ๆ ครอบครองอินเดียแบบค่อยเป็นค่อยไป จนในที่สุดครอบครองได้ทั้งประเทศ ในหน้า 138-142

2.2 การต่อสู้เพื่อเอกราช

2.2.1 กองเกรสแห่งชาติอินเดีย

องค์กรสำคัญที่ต่อสู้เพื่อเอกราช ได้แก่ กองเกรสแห่งชาติอินเดีย (Indian National Congress) ซึ่งมีอักษรย่อว่า I.N.C. องค์กรนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1885 ไม่มีอำนาจทางนิติบัญญัติ เพียงเป็นที่ชุมนุมของชาวอินเดียเท่านั้น อย่างไรก็ตาม I.N.C. ได้กลายเป็นศูนย์กลางการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาวอินเดียในเวลาต่อมา วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุด คือ “ต่อสู้เพื่อชาวอินเดียทุกคนโดยไม่คำนึงถึงศาสนา” ผู้นำที่สำคัญ คือ มหาตมะ คานธี เยวห์ลาล เนห์รู ฯลฯ

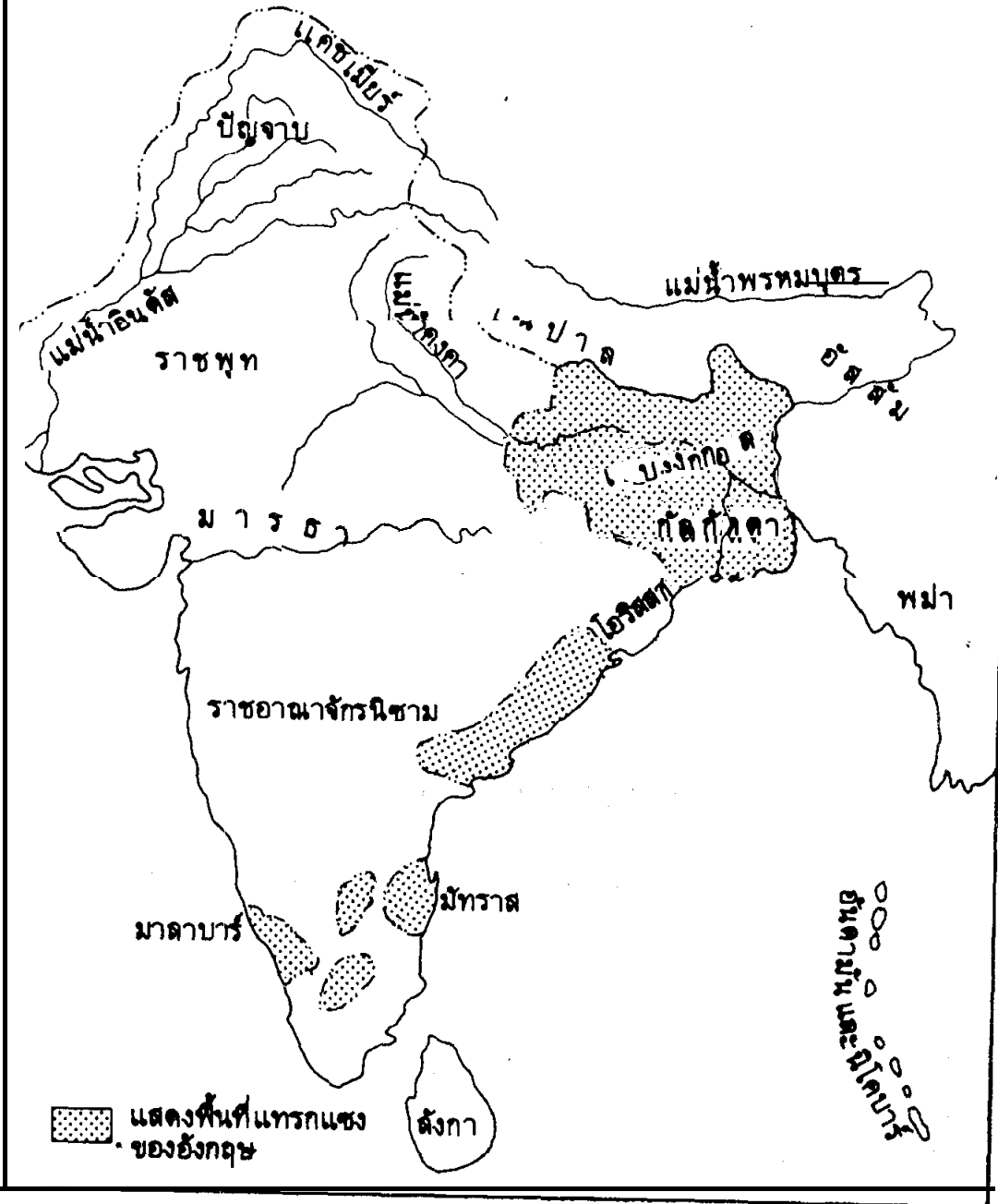
บทบาทของกองเกรสแห่งชาติอินเดีย ตลอดคริสต์ศตวรรษที่ 19-20 ได้ทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลอังกฤษ และทำหน้าที่ร้องขอให้ทำการปฏิรูปสังคมและเศรษฐกิจของอินเดีย และที่สำคัญที่สุด I.N.C. ได้วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลและพระราช-

---

*แปลและเรียบเรียงจากหนังสือ **History of India** โดย Gain Chand Mahajan, Atma Ram & Sons, New Delhi 6, 1961.

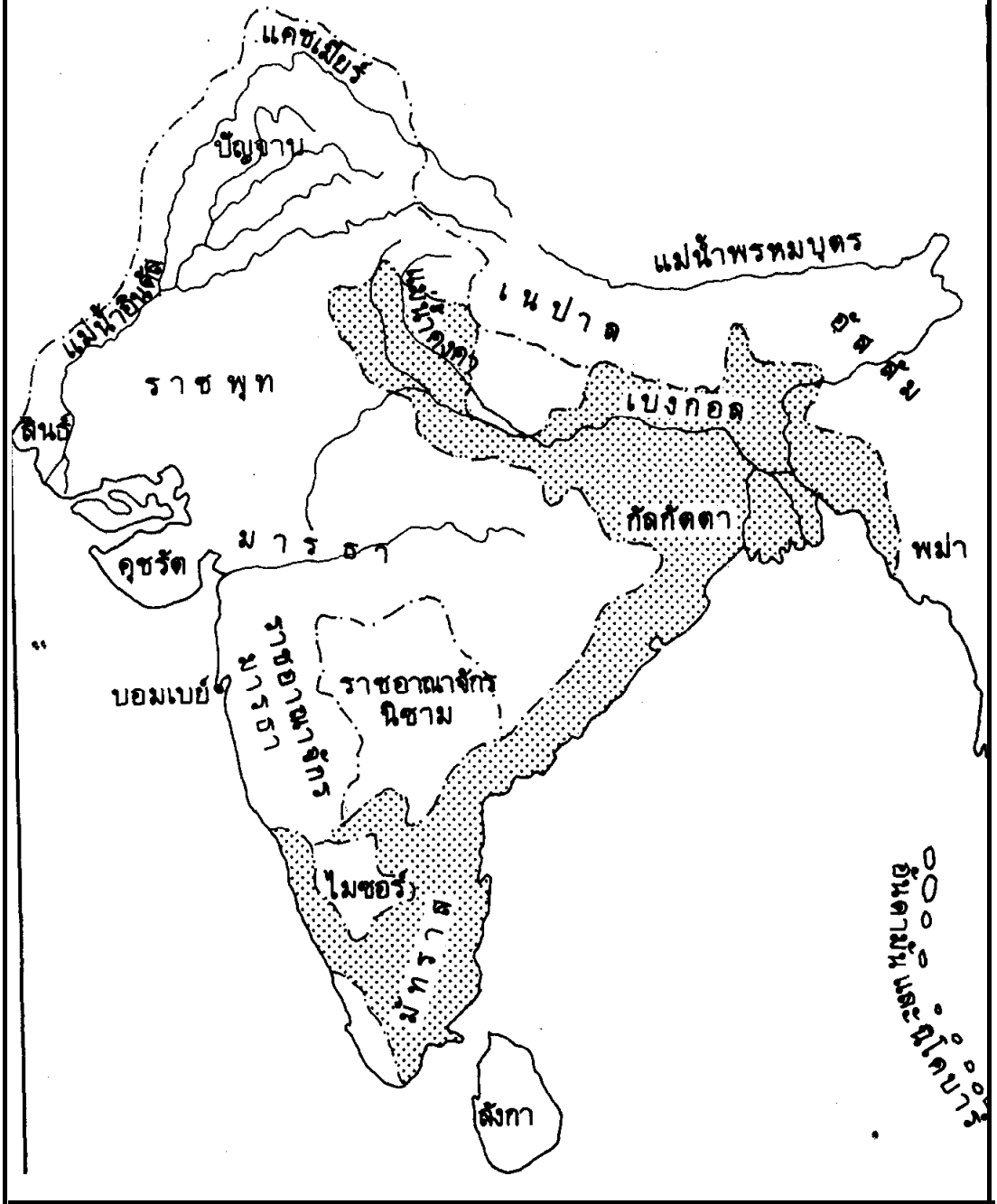

อินเดีย
1792

แผนที่อินเดียสมัยลอร์ด คอร์นวอลล์ลิส

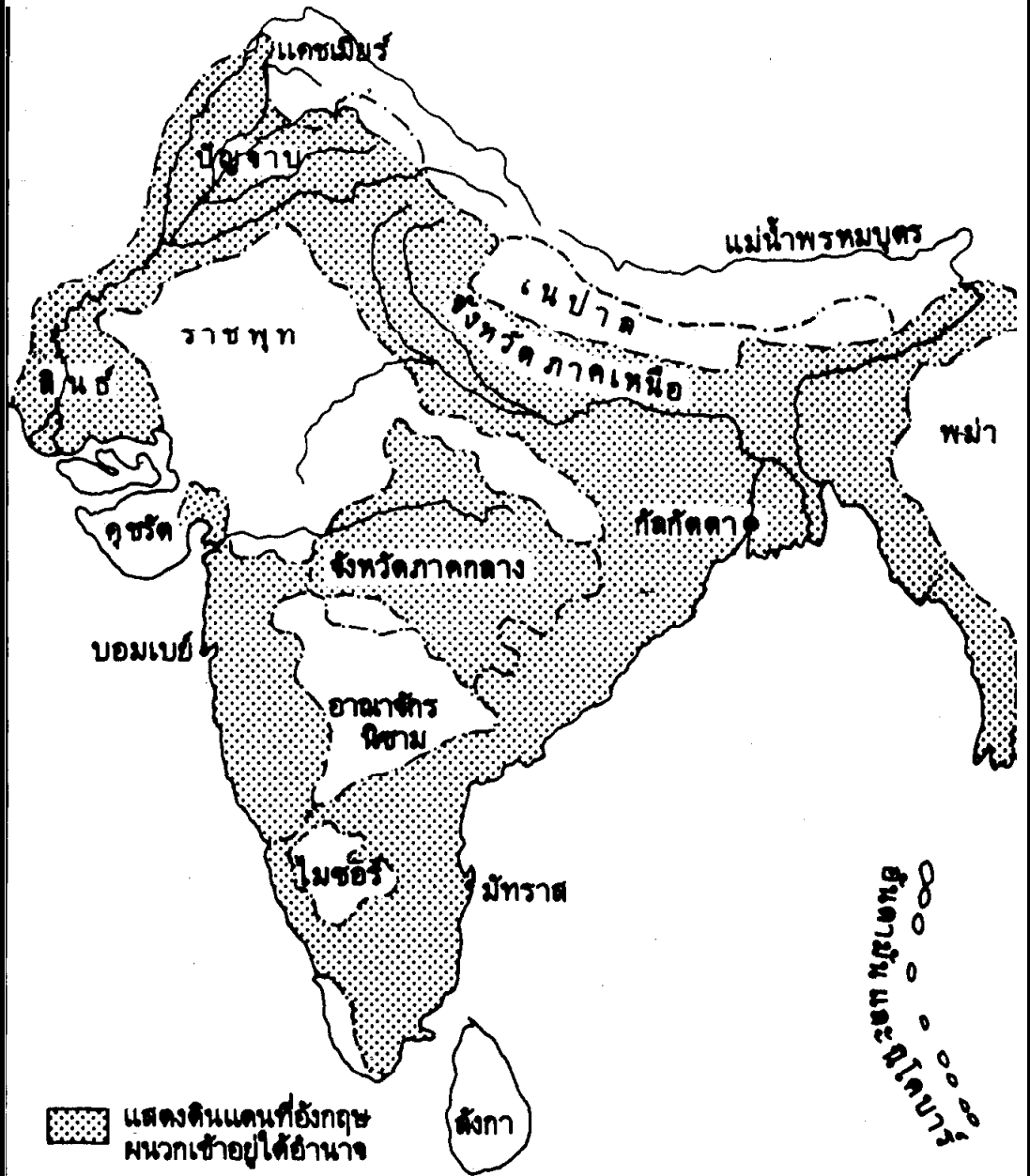
อินเดีย
1799

แผนที่อินเดียสมัยลอร์ดเวลเลสลีย์

อินเดีย
1856

แผนที่อินเดียสมัยลอร์ด ดัลฮูซี

บัญญัติฉบับต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องภาษีอากร เช่น ภาษีเกลือ และภาษีอื่น ๆ ที่ไม่เป็นธรรมต่อชาวอินเดีย อาจกล่าวถึงบทบาทต่าง ๆ ของkongressแห่งชาติอินเดียในประเด็นหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. ได้เรียกร้องให้มีการพัฒนาการปกครองในอินเดีย โดยให้ชาวอินเดียมีส่วนในการปกครองประเทศทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น
2. ได้เรียกร้องให้มีการรับคนอินเดียเข้าทำงานในตำแหน่งข้าราชการพลเรือนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในระบายนั้นคนอินเดียเข้ารับราชการในหน่วยงานของรัฐน้อยมาก
3. ได้เรียกร้องให้อังกฤษแยกหน้าที่ของการบริหารและการศาลออกจากกัน
4. ได้เรียกร้องให้มีการขยายการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ
5. ได้เรียกร้องให้มีการส่งทหารอินเดียไปรบน้อยลง
6. ได้เรียกร้องให้เก็บภาษีต่าง ๆ ด้วยความเป็นธรรม

การเรียกร้องต่าง ๆ ของkongressแห่งชาติอินเดียดังกล่าวมานี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลอังกฤษก็ได้จับตามดูความเคลื่อนไหวเสมอมา และอังกฤษเองก็ไม่ได้แสดงท่าทีคัดค้านแต่ประการใด ข้าราชการอังกฤษก็เคยเข้าร่วมประชุมและให้คำแนะนำปรึกษาหารือแก่kongressแห่งชาติอินเดีย บางครั้งสมาชิกของkongressก็ได้รับเชิญให้ไป

การประชุมครั้งแรกของkongressแห่งชาติอินเดีย (I.N.C.)

งานเลี้ยงซึ่งอุปราชอังกฤษจัดขึ้น แต่มาในระยะหลังข้าราชการอังกฤษก็เริ่มเปลี่ยนท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับการเรียกร้องของกองเกรส โดยอ้างเหตุผลว่า “กองเกรสแห่งชาติอินเดียเป็นเพียงชนกลุ่มน้อย” เมื่อเป็นเช่นนั้นกองเกรสจึงได้ออกหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ “อินเดีย” เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และแถลงข่าวให้ประชาชนชาวอินเดียได้ทราบถึงผลงานต่าง ๆ ที่กองเกรสแห่งชาติอินเดียได้กระทำไป

2.2.2 สันนิบาตมุสลิม

องค์กรสำคัญคู่กับกองเกรสในการต่อสู้เพื่อเอกราชอินเดีย คือ สันนิบาตมุสลิม ก่อตัวขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1906 มีหัวหน้าที่สำคัญชื่อ ซเยด อาห์เหม็ด ข่าน ข่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงคนหนึ่งในบรรดาผู้นำมุสลิมด้วยกัน เขาเคยเดินทางไปประเทศอังกฤษและมีความจงรักภักดีต่ออังกฤษอย่างมาก เขาได้พยายามชี้ให้ชาวมุสลิมเห็นว่า อารยธรรมอิสลามได้เสื่อมลงไปมากหลังจากสิ้นสุดลงของราชวงศ์โมกุล จากความรู้สึกส่วนนี้ทำให้ข่านต่อต้านและเฟื่องเสียงพวกฮินดูมากกว่าพวกอังกฤษ ชาวมุสลิมเกรงว่าชาวฮินดูจะเหนือกว่าทั้งในด้านการศึกษากิจการเมือง และเศรษฐกิจ และในที่สุดสันนิบาตมุสลิมที่เริ่มก่อตัวขึ้นมานั้นก็เป็นรูปร่างและกลายเป็นองค์กรที่สำคัญของชาวมุสลิมไป โดยมีอากา ข่าน เป็นหัวหน้า อังกฤษได้ให้การสนับสนุนเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้สมดุลกับกองเกรสของพวกฮินดู วัตถุประสงค์หลักของสันนิบาตมุสลิม คือ “ต่อสู้เพื่อชาวอินเดียที่เป็นมุสลิม” นับตั้งแต่นั้นมา ฮินดูกับมุสลิมต่างก็มีองค์กรของตนเองเพื่อเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์เพื่อพวกของตน ผู้นำที่ทำให้เกิดปากีสถานในเวลาต่อมา คือ โมฮัมหมัด อาลี จินนาห์ จนได้รับนามว่า “บิดาแห่งชาติปากีสถาน” ในปี ค.ศ. 1947

2.3 มหาตมะ คานธี กับสัตยาเคราะห์

มหาตมะ คานธี โดยกำเนิดเป็นคณวรณะแพศย์ชั้นปานีย์* มีชื่อเดิมว่า โมฮัน ทาส การามจันทร์ คานธี เกิดในปี ค.ศ. 1869 ที่แคว้นคุชรัต ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย บิดาเป็นมุขมนตรีรัฐเล็ก ๆ รัฐหนึ่ง ท่านได้เดินทางไปศึกษาวิชากฎหมายที่ประเทศอังกฤษ แล้วกลับมายังประเทศอินเดียในปี ค.ศ. 1891

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 คานธีเป็นผู้เรียกร้องให้อินเดียส่งทหารไปช่วยอังกฤษรบกับเยอรมนี ซึ่งสัญญาว่าจะมอบเอกราชให้เมื่อสงครามสิ้นสุดลง หลังสงครามอังกฤษไม่เคย

---

*ในอินเดียมีชนอยู่ 4 วรณะ คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร แต่ละวรรณะแบ่งออกเป็นชั้นย่อย ๆ อีกหลายชั้น มหาตมะ คานธี เกิดในวรรณะแพศย์ชั้นปานีย์ ซึ่งเป็นชั้นต่ำสุดในวรรณะนั้น

พูดถึงเรื่องเอกราช เมื่ออังกฤษไม่มีสัตย์เช่นนั้น คานธีจึงโกรธแค้นมาก คานธีตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยแบบอังกฤษเป็นอย่างมาก เขาคุ่นเคยสนิทสนมกับชาวอังกฤษและนักการเมืองอังกฤษเป็นอย่างดี ดังนั้นเขาจึงรู้ว่าวิธีการที่จะต่อสู้กับอังกฤษที่ได้ผลดีมากที่สุดและเสียประโยชน์น้อยที่สุดคือ “การเจรจาและการตอรอง” ในขั้นแรกนี้ คานธีได้ใช้วิธีการเจรจาและการตอรองกับอังกฤษ โดยยึดหลักใหญ่ 3 ประการ คือ

1. **สัตย์ คือ ความสัตย์ (Truth)** ก่อนที่จะทำอะไรต้องรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นความจริงหรือไม่ ความจริงที่กำลังต่อสู้นั้นคืออะไร ต้องต่อสู้บนพื้นฐานของสัตย์

2. **อหิงสา (Non-Violence)** ไม่เบียดเบียนให้เสียเลือดเนื้อ ไม่ใช้วิธีการรุนแรง เป็นประสบการณ์จากการที่คานธีเชื่อมั่นในหลักศาสนา คานธีไม่ได้นับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะ เขาเป็นนักการเมืองที่ยึดมั่น คานธีนำเอาหลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ มาเป็นเครื่องปลุกปลอบใจตลอดเวลา เข้าอ่านคัมภีร์ภควัทคีตาของศาสนาฮินดู บ่ายอ่านคัมภีร์กุรอ่านของศาสนาอิสลาม เย็นอ่านคัมภีร์ไบเบิลของศาสนาคริสต์ การที่คานธีปฏิบัติอย่างนี้จึงเหมาะที่จะเป็นผู้นำอินเดีย เพราะอินเดียมีหลายศาสนา

3. **คือแพ่ง (Civil Disobedience)** ไม่ปฏิบัติตาม ไม่เชื่อฟังโดยไม่ใช้อาวุธต่อสู้กับผู้ปกครอง

คานธีได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักการดังกล่าวนี้เป็นเวลานาน ขณะเดียวกันเขาก็ได้ศึกษาลักษณะของรัฐบาลอังกฤษและอินเดียอย่างถ่องแท้อีกด้วย คานธีจึงรู้ว่า การต่อสู้แบบอหิงสานั้นจะต้องใช้เวลานานมาก บางครั้งจำต้องใช้วิธีคือแพ่ง ไม่ปฏิบัติตามเข้าช่วยเหลือจึงประสบผลสำเร็จ

คานธีได้สร้างวัตถุประสงค์สำคัญ ๆ ของสัตยาเคราะห์ไว้ 2 ประการ คือ การเรียนรู้ซึ่งวิธีรับใช้มาตุภูมิและการรับใช้มาตุภูมิ นอกจากนี้ คานธียังได้กำหนดข้อห้ามและข้อที่ควรบำเพ็ญไว้ 2 อย่าง เรียกว่า คีลและพรต ซึ่งนักสัตยาเคราะห์ต้องปฏิบัติตาม

1. คีล (ข้อห้าม)

- (1) ความตั้งมั่นอยู่ในสัตย์
- (2) ความตั้งมั่นอยู่ในอหิงสา
- (3) ความตั้งมั่นอยู่ในพรหมจรรย์
- (4) การสังวรลิน
- (5) การสังวรอกทินนาทาน

(6) การไม่ถือตัวเป็นเจ้าของสิ่งใด และไม่แสวงหาสิ่งที่ไม่จำเป็น

2. พรต (ข้อที่ควรบำเพ็ญ)

(1) การใช้สิ่งของเฉพาะที่เกิดหรือประดิษฐ์ขึ้นในมาตุภูมิอินเดียและตั้งมั่นอยู่ในวัฒนธรรมอินเดีย

(2) ความไม่กลัวภัยจากรัฐบาลจนถึงตาย

อาจกล่าวได้ว่า หลักการและวัตถุประสงค์ของสัตยาเคราะห์ของคานธีดังกล่าวมานี้เป็นวิธีการที่ท่านเคยใช้ในแอฟริกาได้มาแล้ว สัตยาเคราะห์นี้เองที่คานธีได้ยึดเป็นหลักในการเรียกร้องเพื่อเอกราชให้แก่อินเดีย นับว่าเป็นศาสตราวุธที่ยอดเยี่ยมที่สุดในการต่อสู้กับอังกฤษจนได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 และท่านได้รับนามว่าเป็น“บิดาแห่งชาติอินเดีย”

2.4 มรดกต่าง ๆ ที่อังกฤษเหลือไว้ในอินเดีย

2.4.1 ด้านกฎหมาย อังกฤษนำเอากฎหมายแบบอังกฤษมาใช้ในอินเดีย ทำให้อินเดียมีความสงบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น มีระบบการศาลที่ทันสมัยยิ่งขึ้น การมีกฎหมายคุ้มครองบ้านเมืองนี้ ทำให้อังกฤษเป็นชาติที่มีการปกครองประเทศอาณานิคมที่เด่นที่สุดเมื่อเทียบกับฝรั่งเศส โปรตุเกส สเปน ดัตช์ ฯลฯ และในการนี้ อังกฤษได้แก้กฎเกณฑ์บางอย่างเพื่อให้เหมาะสมกับประเทศอินเดีย เช่น ผู้ที่จะเป็นเจ้าของที่ดินตามกฎหมายได้ คือ “ชาวอินเดียทั้งหมด” ซึ่งต่างจากสมัยก่อนอังกฤษเข้ามาปกครอง ที่ดินทั้งหมดตกอยู่ในมือของพวกชามินทาร์* หรือนายทุนที่ดิน ส่วนชาวไร่ชาวนามีสิทธิเพียงเช่าที่ดินทำมาหากินเท่านั้น กล่าวโดยสรุป อังกฤษได้ปฏิรูปกฎหมายโดยเน้นความยุติธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นักกฎหมายอังกฤษกับนักกฎหมายอินเดียได้ร่วมมือกันวางรูปแบบกฎหมายใหม่ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นโดยผสมผสานลักษณะวิธีปฏิบัติแบบยุโรปและอินเดียเข้าด้วยกันจนเป็นมรดกตกทอดมาถึงทุกวันนี้

2.4.2 ด้านสาธารณูปโภค อังกฤษได้สร้างชลประทานมากมายครอบคลุมพื้นที่ทั่วอินเดีย ได้สร้างทางรถยนต์เป็นร่างแหเชื่อมจากเมืองหนึ่งไปยังอีกเมืองหนึ่ง การประกาการไฟฟ้า มีทั่วทุกหนทุกแห่งที่มีหมู่บ้านและชุมชน ที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุดคือการสร้างทางรถไฟ ซึ่งส่วนใหญ่ก็สร้างสนองความต้องการทางด้านยุทธศาสตร์และการขนถ่ายสินค้า

---

*ชามินทาร์ คือ นายทุนที่ดิน ระบบนายทุนที่ดินเรียกว่า ชามินทารี ชามินทาร์ควบคุมระบบที่ดินทั้งหมดในอินเดีย บางคนมีที่ดินในครอบครองเป็นหมื่น ๆ ไร่ ในปัจจุบัน ระบบดังกล่าวได้รับการแก้ไขในสมัยอินทรา คานธี เป็นนายกรัฐมนตรี นั่นคือที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยให้มีได้ไม่เกินคนละ 5 ไร่ เพื่อการพาณิชย์ให้มีได้ไม่เกินคนละ 20 ไร่ และเพื่อการเกษตรให้มีได้ไม่เกินคนละ 50 ไร่ ฯลฯ